

РЕШЕНИЕ

№ 165

София, 05 май 2023 година

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение, в съдебно заседание на двадесет и четвърти април две хиляди двадесет и трета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ХРИСТИНА МИХОВА
ЧЛЕНОВЕ: ЕЛЕНА КАРАКАШЕВА
ДЕНИЦА ВЪЛКОВА

при участието на секретаря Марияна Петрова
и в присъствието на прокурора Илиян Точев
изслуша докладваното от съдия Вълкова

н. дело № 260/2023 година и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по искане от осъдения П. Д. М., чрез упълномощен защитник адвокат К. К. от АК -Стара Загора, за възобновяване на ВНОХД № 1027/2010 год. на Окръжен съд – Стара Загора и отмяна на постановеното по него решение, с което по отношение на искателя П. М. Д. е потвърдена присъда № 235/17.09.2009 год. по НОХД № 1946/2008 год. на Районен съд – Стара Загора.

В искането е релевирано основанието за възобновяване по чл. 423, ал. 1 от НПК подкрепено с доводи, че М. е осъден задочно, без да е участвал в наказателното производство, включително в досъдебната и съдебната фаза на водения срещу него наказателен процес, без да е привличан присъствено като обвиняем, без да е разпитван като такъв или като свидетел, без да е упълномощил лично договорни защитници, които да го защитават и не е бил уведомен за крайните съдебни актове. Съобразно оплакването се моли ВКС да упражни правомощието си да възобнови наказателното дело като го върне за ново разглеждане и посочи стадия, от който то да започне. Моли също на основание чл.423, ал.2 от НПК да се спре изпълнението на присъдата и при евентуално уважаване на искането за възобновяване съдът да се произнесе по въпроса за мярката за неотклонение, като вземе такава, която да е различна от „задържане под стража“.

В съдебно заседание пред настоящата инстанция осъденият и защитникът му поддържат искането по изложеното в него основание. Защитата представя писмен отговор с №4928/27.10.2022 г., с който Окръжна прокуратура – Стара Загора

уведомява осъдения М. за основанието за задържането му, както и удостоверение за раждане на малолетно дете на осъденото лице.

Прокурорът дава заключение искането да се остави без разглеждане като недопустимо поради подаването му след законоустановения срок. Алтернативно предлага искането да се приеме за неоснователно, съответно да се остави без уважение поради отсъствие на основанието по чл.423, ал.1 от НПК предвид данните от показанията свидетелката М. С. М. (майка на осъдения М.) по НОХД №1946/2008 г. на РС – Стара Загора, че той е знаел за воденето срещу него наказателно дело в същия съд. При условията на евентуалност, ако се уважи искането за възобновяване, представителят на ВКП дава заключение за прекратяване на наказателното производство поради изтекла абсолютна преследвателска давност.

За да се произнесе, Върховният касационен съд съобрази следното:

С присъда № 235/04.12.2009 год. по НОХД № 1946/2008 год. на РС – Стара Загора П. Д. М. е признат за виновен за извършен в периода октомври 2003 – 02.02.2005 г. в гр. Димитровград, гр. Стара Загора, Република България и в гр. Аахен, Република Германия, в съучастие като съизвършител, трафик на хора – престъпление по чл.159б, ал.2, във вр. с ал.1, предл. 1,2,4 и 5 , във вр. с чл. 159а, ал. 2, т.6, във вр. с ал.1, във вр. чл. 20, ал. 2 от НК, поради което на посоченото основание и чл. 54 от НК е осъден на седем години лишаване от свобода при първоначален „строг” режим на изтърпяване и глоба в размер на десет хиляди лева.

С влязло в сила на 23.07.2010 год. решение № 97 по ВНОХД № 1027/2010 год. на Окръжен съд – Стара Загора присъдата спрямо искателя П. Д. М. е потвърдена.

На основание чл. 25, ал. 1, във вр. с чл. 23, ал. 1 от НК с определение по ЧНД №1802/2010 г. на РС – Стара Загора съдът е извършил групиране на наказанията по влезлите в сила присъди по НОХД № 1946/2008 год. и НОХД № 1502/2007г., двете по описа на РС – Стара Загора, като определил на осъдения М. да изтърпи ефективно едно общо най-тежко наказание от седем години лишаване от свобода.

По искане от осъдения П. Д. М., чрез защитник, за възобновяване на НОХД №1946/2008 г. на РС – Стара Загора е било образувано н.д. № 2977/2011 г. на ВКС, производството по което е било прекратено с протоколно определение от 02.04.2012 г. на основание чл.423, ал.3 от НПК – поради невявяване на задочно осъдения М. в проведеното на същата дата съдебно заседание, без да сочи уважителни причини.

Въз основа на обстоятелствата по делото и в пределите на проверка по реда на възобновяването, ВКС намира искането за недопустимо, макар, че е подадено от процесуално легитимирана страна срещу непроверен по касационен ред съдебен акт, тъй като е депозирано след изтичане на законоустановения шестмесечен срок в чл. 423, ал. 1 от НПК.

Безспорно е по делото, че искателят М. е осъден задочно поради неучастието му в наказателното производство. Абсолютна предпоставка за допустимостта на

искането за възобновяване в този случай е същото да е подадено в шестмесечен срок от узнаване на влязлата в сила присъда или от фактическото предаване на осъдения от друга държава на Република България (чл.423, ал.1 от НПК). Видно от приложеното на л.14 от н.д. № 2977/2011 г. на ВКС заверено пълномощно от 08.08.2011 г. осъденият П. Д. М. изрично е упълномощил адвокат К. В. К. от САК да го представлява пред ВКС във връзка с депозирано искане за възобновяване на НОХД №1946/2008 г. по описа на РС – Стара Загора и да го защитава в производството по делото за възобновяване. В резултат на това адвокат К. К. е подал искане за възобновяване на НОХД №1946/2008г. на РС – Стара Загора, по което било образувано н.д. № 2977/2011 г. на ВКС, но поради неявяване на осъдения в съдебно заседание на 02.04.2012 г., на основание чл.423, ал.3 от НПК ВКС прекратил производството по делото за възобновяване. Доколкото правилата в Глава тридесет и трета от НПК за провеждане на настоящото извънредно производство изключват провеждането на съдебно следствие, съответно не може да се изследва автентичността и истинността на приложеното изрично пълномощно от 08.08.2011 г. в контекста на направеното от искателя оспорване в тази насока и като съобрази, че същото е представено пред ВКС от адвокат К. К. от САК, чиято правоспособност и добросъвестно процесуално поведение не се оспорва от страните, настоящият съдебен състав приема, че най-късно на посочената дата в пълномощното осъденият е узнал за влязлата в сила присъда по наказателното дело. Считано оттогава (08.08.2011 г.) към подаване на настоящото (второ) искане за възобновяване (06.02.2023 г.) преклузивният шестмесечен срок по чл.423, ал.1 от НПК е изтекъл. Представеното от защитника по настоящото дело уведомително писмо изх. №4928/27.10.2022 г. на Окръжна прокуратура – Стара Загора, с което защитата безуспешно се домогва да установи, че М. е уведомен за задочното осъждане не по-рано от 27.10.2022 г., не променя горния извод, тъй като упълномощаването на адвокат К. от осъдения да поиска възобновяване на наказателното дело е станало на 08.08.2011 г. Фактът и датата на упълномощаването категорично потвърждават, че М. е знаел за влязлата в сила присъда по НОХД №1946/2008г. на РС - Стара Загора към по-ранната дата, а именно тази на упълномощаването, а не най-рано на 27.10.2022 г., когато е бил уведомен от Окръжна прокуратура – Стара Загора за причините за задържането му в Затвора – Стара Загора, защото иначе не би иницирал производство по възобновяване на същото наказателно производство още през 2011 г. след постановяване на оспорваната присъда и след влизането ѝ в сила. Горното налага извода, че искането е подадено след изтичане на законоустановения в чл.423, ал.1 от НПК преклузивен срок, което предопределя неговата недопустимост. Този извод не се изключва от факта, че спрямо задочно осъдения М. е била издадена Европейска заповед за арест (ЕЗА) на 21.12.2012 г. за изпълнение на влязлата в сила присъда по НОХД №1946/2008 г. на РС – Стара Загора. Това е така, защото ЕЗА е изпълнена на 11.10.2022 г. не като резултат от фактическо предаване „от друга държава на Република България“ по смисъла на допълненото второ

основание в чл.423, ал.1 от НПК (ЗИДНК, ДВ, бр.7/2019 г.) за преценката спасен ли е шестмесечният срок за подаване на искането, а чрез установяването и задържането на осъдения от служители на ОД МВР – Габрово в с. Зелено дърво, общ.Габрово (вж. служебно изискана от ВКС Справка № ТОК-ДР-346/10.04.2023 г. на Районна прокуратура – Стара Загора), което също опровергава тезата на защитата, че срокът за узнаване по смисъла на чл.423, ал.1 от НПК следва да се изчислява от 27.10.2022 г., а не от датата 08.08.2011 г., когато осъденият е възложил на избран от него защитник да поиска възобновяване на наказателното дело.

Действително в съдебното производство, образувано по първото искане на осъдения за възобновяване (н.д. №2977/2011 г. на ВКС), не е била изпълнена процедурата по чл.424, ал.3 от НПК, тъй като препис от искането е било връчено на прокурора, но не и на осъдения М., както изисква посочената разпоредба. Горното не дава основание да се възприеме тезата на защитника, че осъденият няма „ни най-малка представа, че някой е подал искане за възобновяване“. Видно от материалите по приложеното н.д. № 2977/2011 г. на ВКС искането е подадено в съда от професионален защитник - адвокат К. К. от САК, който не само е бил писмено изрично упълномощен затова от осъдения М., но в две поредни съдебни заседания (на 18.01.2012 г. и на 02.04.2012 г.) е посочил като причина за невявяването на осъдения единствено влошеното здравословно състояние на осъдения, а не незнанието му за производството по възобновяване. Нещо повече. В нарочна писмена молба от 24.01.2012 г. защитникът е уведомил ВКС, че „здравословното състояние на подзащитния ми г-н П. М. няма да бъде пречка да се яви в съдебно заседание“, поради което е поискал делото да бъде насрочено за разглеждане след датата 23.02.2012 г. (вж. л.32 от н.д. №2977/2011 г.). ВКС се е съобразил с това искане, като е дал възможност на осъдения да участва лично в съдебно заседание, за което е бил редовно призован чрез защитника. Същият е получил лично призовката без възражения за липса на връзка с осъдения, съответно за липса на знание от последния за провежданото производство по възобновяване, което имплицитно предполага знанието на осъдения за постановената присъда. След като е отчел редовното призоваване на искателя М. и невявяването му в съдебно заседание, без да посочи уважителни причини, ВКС е прекратил производството по делото, както изисква разпоредбата на чл. 423, ал.3 от НПК. Отчитайки признатата в чл.131 от НПК доказателствена сила на протоколите от съдебните заседания и като съобрази отразените в тях процесуалните изявления на защитника, ВКС намира, че същите по недвусмислен начин отразяват факта, че осъденият е знаел за осъждането, което атакува в настоящото дело още при проведеното първо производство по възобновяване, а не едва от 27.10.2022 г., както неубедително се домогва да установи новоупълномощеният защитник.

В принципен план и съобразно юриспруденцията на ЕСПЧ правото на подсъдимия да вземе лично участие в производството е основополагащ елемент на справедливия процес (вж. решения по делата *Colozza v. Italy* от 12 февруари 1985;

F. C. B. v. Italy от 28 август 1991; T. v. Italy от 12 октомври 1992; Yavuz v. Austria, абзац 45, 27 май 2004; Novoselov v. Russia от 8 юли 2004 и С. срещу България от 24.03.2005 г.). По тази причина ЕСПЧ последователно приема, че когато вътрешното право разрешава воденето на производството въпреки отсъствието на лице, „срещу което е повдигнато наказателно обвинение“, след като то узнае за това производство, трябва да се ползва от ново решение по същество на обвинението, постановено от съд, който го е изслушал. Изключение от това правило е, когато подсъдимият е направил отказ от правото си да участва в заседанието и да се защитава. Във всички случаи такъв отказ, за да бъде действителен за целите на Конвенцията, трябва да е установен по недвусмислен начин. В конкретния казус процесуалното поведение на осъдения и конкретно невявяването му в иницирираното от него (по силата на приложеното на л.14 от н.д. №2977/2011 г. на ВКС изрично пълномощно) първо производство по възобновяване дават основание на настоящия съдебен състав да приеме, че осъденият е пропуснал възможността да получи произнасяне по същество на първото искане за възобновяване по причини извън съда. Следователно не е налице „отказ от правосъдие“ по смисъла на посочените решения на ЕСПЧ. Да се приеме обратното означава недопустимо да се толерира злоупотребата с процесуални права и да се застраши принципа за правната сигурност, като се пренебрегне императивното изискване в чл.423, ал.1 от НПК за подаване на искането в преклузивен шестмесечен срок, който е изтекъл. Поради просрочието искането, по което е образувано настоящото дело, се явява недопустимо, както правилно сочи прокурорът.

С оглед недопустимостта на искането то не би могло да породи последици като предизвика разглеждане на искането за възобновяване по същество. Поради това, същото следва да бъде оставено без разглеждане, а образуваното по негов повод съдебно производство пред ВКС по настоящото дело следва да бъде прекратено.

Недопустимостта на искането за възобновяване предопределя недопустимост и на особеното искане за спиране изпълнението на присъдата по НОХД № 1946/2008г. на РС – Стара Загора. Това искане следва да се остави без разглеждане и поради липса на предмет предвид факта, че видно от справка № ЗД 331/05.04.2023 г. на зам. началника на Затвора Стара Загора осъденият е задържан за изтърпяване на определеното с определение по ЧНД № 1802/2010 г. на РС - Стара Загора общо наказание седем години лишаване от свобода, а не за изтърпяване на наложеното такова с присъдата по НОХД №1946/2008 г. на същия съд. Последното е било предмет на кумулиране ведно с наказанието по НОХД №1502/2007 г. на РС – Стара Загора и към настоящия момент липсват данни да е започнало неговото самостоятелно изпълнение извън направената кумулация по чл.25 от НК по ЧНД №1802/2010 г. на РС – Стара Загора.

С оглед изложеното, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ искането на осъдения П. Д. М. за възобновяване на ВНОХД № 1027/2010 год. на Окръжен съд – Стара Загора и отмяна на постановеното по него решение № 97/23.07.2010 год., с което е потвърдена Присъда №235/17.09.2009 год. по НОХД № 1946/2008 год. на Районен съд – Стара Загора по отношение на подсъдимия П. Д. М..

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ искането на осъдения П. Д. М. за спиране изпълнението на присъдата по НОХД № 1946/2008 год. на Районен съд – Стара Загора.

ПРЕКРАТЯВА производството по н.д. №260/2023 г. на ВКС.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: